

УДК 621.1:338.28

Г.Л. Кошкіна

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Миколаїв

ТРАНСВЕРСАЛЬНА ПРОГРАМА ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ НАУКОВИХ ТА ОСВІТНІХ ПРОЕКТІВ

Розглянуто програми та проекти лінгвістичної підтримки в країнах ЄС. Проаналізовано проблеми лінгвістичної підтримки в контексті євроінтеграції України. Запропоновано впровадження Трансверсальної програми лінгвістичної підтримки наукових та освітніх проектів в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова.

Ключові слова: *трансверсальна програма, проекти, лінгвістична підтримка, євроінтеграція*

Рассмотрены программы и проекты лингвистической поддержки в странах ЕС. Проанализированы проблемы лингвистической поддержки в контексте евроинтеграции Украины. Предложено внедрение Трансверсальной программы лингвистической поддержки научных и образовательных проектов в Национальном университете кораблестроения имени адмирала Макарова.

Ключевые слова: *трансверсальна програма, проекти, лінгвістична підтримка, євроінтеграція*

Programs and projects of linguistic support in the countries of the EU are considered. The problems of linguistic support in the context of eurointegration of Ukraine are analysed. The application of the Transversal linguistic support program of scientific and educational projects in the National University of Shipbuilding named after admiral Makarov is offered.

Keywords: *transversal program, projects, linguistic support, European integration*

Постановка проблеми

Глобалізація суспільства, потреба особистості швидко адаптуватися до умов полікультурного світу, який весь час змінюється, посилює інтерес до мовної освіти як важливого інструменту життєдіяльності людини в полікультурній і мультилінгвальної спільноті людей. Мовна освіта є важливим засобом, котрий формує свідомість особистості та її здатність бути соціально мобільною в суспільстві, сприяє веденню діалогу культур у світі, що глобалізується навколо розв'язання різноманітних проблем. Нові освітні реалії передбачають формування філософії сучасного європейця – «навчання впродовж життя», яка дає усвідомлення необхідності самоосвітньої діяльності особистості та його готовності опанувати нові знання, в т. ч. вивчати нові мови.

Нові реалії вимагають змін до рівнів володіння іноземними мовами, визначення нових підходів до відбору змісту та організації матеріалів, використання адекватних форм та видів контролю.

Вступ України в загальноєвропейський науковий та освітній простір нагально потребує високого рівня розвитку міжкультурної комунікації

в різних галузях професійної діяльності. Основою успішної міжкультурної комунікації є іншомовна комунікативна компетенція, в тому числі її лінгвістична складова, під якою, зокрема, розуміють практичне володіння іноземною мовою. Володіння іноземною мовою – це чинник, що забезпечує високу якість наукових досліджень і освітньої діяльності, у тому числі професійну мобільність, що зумовлює таке:

- розширення можливостей для підвищення кваліфікації, включаючи можливості вивчення новітніх зарубіжних інформаційних джерел, участі в міжнародних конференціях і конкурсах грантів;
- забезпечення безперервності професійної освіти, у тому числі навчання іноземних студентів і аспірантів в українських ВНЗ, а також можливості продовження освіти за кордоном;
- організація спільних наукових і освітніх проектів із зарубіжними партнерами;
- налагодження міжнародних контактів не лише в галузях освіти, науки і культури, але й економіки та промисловості.

Аналіз іншомовної комунікативної компетенції студентів, аспірантів, науковців і професорсько-викладацького складу НУК свідчить про те, що у

багатьох випадках її рівень не достатній для здійснення успішної міжкультурної комунікації в науковій і освітній сферах. У сучасній ситуації це викликає необхідність забезпечення лінгвістичної підтримки наукових і освітніх процесів, на що і направлена Трансверсальна програма.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Про лінгвістичну підтримку євроінтеграційних процесів України написано досить багато робіт, присвячених тим чи іншим питанням [1;3;7;8], але практично відсутні праці, присвячені управлінню проектами лінгвістичної підтримки.

Мета статті

Метою даної роботи є розробка трансверсальної програми лінгвістичної підтримки наукових та освітніх проектів в Національному університеті кораблебудування адмірала Макарова.

Виклад основного матеріалу

Курс на євроінтеграцію та перспектива підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) є предметом пильної уваги як українського суспільства загалом, так і багатьох політиків, дипломатів та фахівців з різних галузей знань.

Поки українці до хрипоти сперечаються, скільки офіційних мов краще – одна чи дві, в Європейському Союзі мовну проблему давно вирішили. «Мови містяться в серці європейського проекту: вони відображають різні культури і водночас є ключем до розуміння цих культур», – зазначено в одній із доповідей Європейської комісії. Не потребує доведення думка, що громадяни, які володіють іноземними мовами, можуть скористатися всіма перевагами від вільного пересування Європейським Союзом і здатні легше звикнути до життя в іншій країні [1].

Діяльність Євросоюзу в мовній сфері отримала концентроване вираження в концепції мультилінгвізму, яка є і політичним гаслом, і програмою дій ЄС. Декларується, що мета мовної політики ЄС – збереження мовної різноманітності спільноти та сприяння оволодінню громадянами ЄС іноземними мовами [2].

Об'єднання європейських країн призвело до створення багатомовного середовища та необхідності визначення певних принципів і правил співіснування як окремих країн-членів, так і об'єднання загалом. Виникла необхідність в реалізації організаційних та технічних заходів, в управлінні процесом багатомовності, що дістало назву *multilingualism management* (управління багатомовністю), а також у створенні відповідного «EU language regime» (мовного режиму ЄС).

Ще одним напрямом мовної політики ЄС є *Language Learning Policies* (політика у сфері навчання іноземним мовам), яка стала окремим важливим напрямком діяльності Єврокомісії. Це зумовлене зростанням інтеграції в економічній, соціальній та культурній сферах, що вимагає якісної мовної підготовки всього населення Європейського Союзу.

У 2002 році відбулася знакова щодо мовної політики подія. На Барселонському саміті Ради Європи глави держав та урядів оголосили про впровадження в освітні системи країн-членів принципу "рідна мова плюс дві іноземні" та "індикатора лінгвістичної компетентності". Він передбачає вивчення, щонайменше, двох іноземних мов з раннього віку і має стати частиною діяльності закладів шкільної, університетської та професійно-технічної освіти ЄС [3].

Наприкінці 2006 року Європейська Рада та Європарламент прийняли "Європейські рекомендації щодо ключових компетенцій для освіти впродовж життя" (*European Framework for Key Competences for Lifelong Learning*). Ці рекомендації вперше на Європейському рівні визначають ключові компетенції, які людина отримує для особистісного становлення, входження у соціум, активного громадянства та працеспроможності у суспільстві знань. Мовна компетентність є однією з найголовніших умов успішного працевлаштування та побудови кар'єри [4].

Щорічно 26 вересня в ЄС проводиться Європейський день, який, як зазначає Єврокомісія, ставить за мету прийти від популяризації мультилінгвізму до вивчення громадянами ЄС іноземних мов упродовж життя та неурядового співробітництва.

У Лісабонській стратегії, яка визначила цілі ЄС включно до 2010 року, зазначено важливість посилення географічної мобільності європейців та поліпшення вивчення іноземних мов. Ці цілі стали частиною програми *Education and Training 2010* (Освіта та тренінги 2010), яка є компонентом Лісабонської стратегії щодо освіти.

Мовна політика стала однією з пріоритетних у нових програмах ЄС. 14 липня 2007 року Європейська Комісія затвердила нове покоління грантових програм на період 2007-2013 років у таких сферах: освіта, професійна підготовка, культура, молодь та громадянство.

Новий цикл програм *Lifelong Learning Programme 2007-2013* замінює програми *Socrates*, *Leonardo da Vinci*, а також програми в області електронного навчання, які втратили свою актуальність наприкінці 2006 р. *Lifelong Learning Programme* включає 4 секторні програми: шкільна освіта (*Comenius*), вища освіта (*Erasmus*), професійне навчання (*Leonardo da Vinci*), навчання дорослих (*Grundtvig*) та трансверсальну програму, яка зосереджується на політичній співпраці, мовах,

інформаційних та комунікативних технологіях та поширенні і використанні результатів. Завершальною у циклі програм є Jean Monnet, яка зосереджується на підтримці викладання інтеграції в Європу, як університетської навчальної дисципліни, а також підтримує ключові інституції та асоціації, що активно діють в даній галузі. Бюджет циклу програм становить 6,970 млн ЄВРО за період 2007-2013рр. [5].

Метою Lifelong Learning Programme є, підкреслюючи потребу в навчанні протягом життя, зробити внесок до розвитку європейської спільноти як до суспільства передових знань, зі стабільним економічним розвитком, більшими та кращими робочими місцями та більшою соціальною зв'язністю, заохотити взаємодію та співпрацю, мобільність між освітніми та навчальними системами в межах спільноти так, щоб вони стали світовим зразком для наслідування.

Програма Erasmus, яка також відома як План Дій Європейської Спільноти для Мобільності Студентів Університету, була започаткована 1987 році. Метою цієї програми є підтримка академічної мобільності студентів та викладачів вищих навчальних закладів в рамках Європейського Союзу, країн Європейського Економічного Простору (Ісландія, Ліхтенштейн та Норвегія), країн-кандидатів на вступ у Європейський Союз (Туреччина) та Швейцарії. Дана програма спрямована на підтримку створення Європейського Простору Вищої Освіти (EHEA) шляхом підвищення мобільності.

Comenius зосереджується на першому періоді освіти (від дошкільної до початкової та середньої школи) та адресована до всіх членів освітньої спільноти в широкому сенсі: учнів, вчителів, іншого освітнього персоналу, а також і до місцевої влади, об'єднань батьків та до неурядових організацій.

Leonardo da Vinci відіграє важливу роль при підготовці громадян Європи до вступу на ринок праці, таким чином зменшуючи рівень безробіття. Беручи до уваги потреби компаній, програма допомагає готувати кваліфіковану робочу силу Європи в світі, де постійно зростає конкуренція.

Програма Grundtvig має за мету вирішувати потреби навчального процесу для дорослих. Зокрема, вона має відповідати навчальним вимогам старіючого населення та забезпечити шляхи покращення знань та вмінь для дорослих.

Програма Jean Monnet поширює знання про Європейську інтеграцію на світовому рівні. Заходи щодо підтримки програми Jean Monnet задовольняють потребу знань про Європейську інтеграцію та мають за мету підготувати нове покоління спеціалістів з Європейських проблем.

Трансверсальна програма (Transversal program) включає в себе такі напрями діяльності:

- співпраця з питань освітньої політики та інновацій;

- мови;
- інформаційні та телекомунікаційні технології в освіті;
- дисемінація та використання результатів.

Трансверсальна програма розроблена для підтримки співпраці з проблем, які не відповідають жодній із секторних програм, але мовна діяльність об'єднує всі секторні програми. Основна діяльність щодо вивчення мов зосереджується на мовних аспектах, вона охоплює декілька секторів: розвиток спільної мови, вивчення матеріалів, підтримка мережі в середовищі вивчення мови і лінгвістичної різноманітності, маркетингу, менеджменту, реклами та інформації.

Усі ці заходи вже тепер мають конкретний результат, який яскраво розкривають дослідження Євробарометра. Відповідно до останніх даних, кількість громадян ЄС, які володіють принаймні однією іноземною мовою, зростає з 47% у 2001 р. до 56% - у 2005 р. Зростає також кількість європейців, які вважають знання іноземних мов корисним (із 79 до 83%); 53% з них вважають знання іноземної мови надзвичайно важливим. Останнє дослідження "Європейці та мови", проведене Євробарометром у 2006 р., свідчить, що вже сьогодні lingua franca для європейців може бути англійська мова. Вона залишається найпоширенішою мовою в Європі. Нею або як рідною (13%), або як іноземною (38%) володіють понад половини (51%) європейців. За нею йдуть французька та німецька (по 14%), іспанська та російська (по 6%) мови. 77% європейців погоджуються з тим, що як першу іноземну мову їхні діти мають вивчати англійську [6].

Як зауважує Д. Крайстел, «англійська мова виступає медіумом світового виробництва знання, науки і технології. Разом з участю у виробництві знання вона бере участь у організації освіти» [7]. Отже, англійська мова стає активним чинником конституювання освітнього простору. У європейських, азійських, африканських країнах англійська мова стає мовою вищої освіти.

Якщо поширення англійської пов'язане з політичним та економічним впливом англійських націй, то сьогодні є всі підстави говорити про те, що вона поступово втрачає свій імперський статус. Мало того, вона перестає бути прив'язаною до носіїв мови і починає існувати окремо від них, уже не будучи американською та британською, а дедалі більше і більше перетворюючись саме на глобальну англійську як явище. Вона вже має свою назву— "глобіш" (globish), або "стандартна світова розмовна англійська" (World Standard Spoken English).

Не зважаючи на те, що досить тривалий час Україна тримає напрямом на євроінтеграцію, наша країна залишається відокремленою від Європейського Союзу мовним бар'єром. Його подолання не визначено пріоритетним державним завданням в жодному нормативно-правовому акті.

На сьогодні розробляється «Концепція державної мовної політики України», в якій ні в цілях, ні в пріоритетних напрямках не зазначено курс на подолання мовного бар'єру українського народу та ЄС.

На відміну від європейських країн, рівень знання хоча б однієї офіційної мови ЄС громадянами України є досить низьким. Це стає перешкодою на шляху до залучення України до європейського комунікативного простору та загалом перешкоджає її євроінтеграційним прагненням. Згідно зі статистикою в Україні англійською мовою володіють тільки 1,4 % населення [8]. Інтернаціоналізація освіти та впровадження реформ згідно з Болонським процесом відбувається дуже повільно та переважно малоефективно.

Більшість громадян України, підтримуючи вступ України до ЄС, не відчувають себе причетними до європейської культури та історії, а відтак не ідентифікують себе як європейці. За результатами соціопитувань Центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова більшість громадян України не відчувають себе європейцями, не усвідомлюють свою належність до культури та історії європейського співтовариства. Лише третина (32,4 %) опитаних тією чи іншою мірою ідентифікують себе як європейці; понад половини (60,5 %) – не вважають себе причетними до європейської спільноти [9]. У суспільній свідомості Україна за ключовими параметрами не сприймається як європейська країна.

Свого часу Мераб Мамардашвілі зазначав: щоб бути частиною дійсності, треба виявляти до неї реальний інтерес. А ми нині тільки на шляху до європейської дійсності (економічно, політично, ментально). І хоча ми вже навчилися послуговуватися «спільною мовою», проте «українська дійсність» (зокрема, освітянська) поки що нетотожна «європейській дійсності», що є об'єктивною реальністю і непереборною перешкодою, якою не можна нехтувати в процесі входження системи вищої освіти до європейського освітнього простору.

В Україні порівняно з країнами Євросоюзу рівень студентської та викладацької мобільності є незадовільним. За програмою Еразмус Мундус у 2004/2005 навчальному році у ЄС навчалися лише шість осіб з України, а у 2005/2006 н. р. – 24 особи. Загалом, за даними Представництва Єврокомісії, за 12 років у програмах студентської та викладацької мобільності ЄС взяли участь лише 79 українських студентів та вчених. Для порівняння: з Польщі навчалися в ЄС 8390 студентів у 2004/2005 н. р. та 9974 тис. у 2005/2006 н. р. Загалом кількість студентів і викладачів з нещодавно приєднаних до Євросоюзу країн Центральної та Східної Європи, які взяли участь у програмах ЄС зі студентської та викладацької мобільності, зросла за останні декілька

років на 20%. Більш активна в цьому сенсі порівняно з Україною навіть Туреччина, яка теж не є членом ЄС. У 2005-2006 рр. 2852 студенти з цієї країни навчалися в європейських університетах, та 829 європейських студентів навчалися в турецьких університетах.

У зв'язку зі збільшенням реального навантаження на професорсько-викладацький склад постає нагальна потреба перегляду співвідношення кількості викладачів та студентів у ВНЗ III–IV рівня акредитації. У найкращих університетах світу воно становить: 1 викладач на 2–4 студентів (у Московському та Санкт-Петербурзькому державних університетах – 1:4, Колумбійському університеті – 1:2, Стенфордському університеті – 2:1). «Економія на викладачах – шлях до кадрового обвалу у ВНЗ та їхньої інтелектуальної злиденності, що, у свою чергу, зумовлює припинення спадкоємності, погіршення якості підготовки фахівців, зниження концентрації знань у всьому суспільстві...», – вважає С. Плаксієв [10].

З огляду на вищезазначене, необхідним є здійснення цілої системи державних заходів, спрямованих на подолання мовного бар'єру між Євросоюзом та Україною. Необхідно розробити та започаткувати спеціалізовані державні програми, спрямовані на підвищення комунікативної спроможності українських громадян, а також передбачити на ці цілі державне фінансування.

Державну мовну політику України слід проводити на засадах науково обґрунтованого поєднання всього перспективного, що вже витримало випробування часом, з урахуванням загальноєвропейських тенденцій і досвіду розв'язання подібних проблем іншими європейськими державами.

За прикладом країн-членів ЄС необхідно оголосити вивчення іноземних мов в Україні політичним пріоритетом. Ініціювати запровадження в навчальних закладах України індикатора лінгвістичної компетентності.

Очевидно, в Україні мовна політика має проводитися саме з огляду на перспективу євроінтеграції. Адже стати повноправним членом Об'єднаної Європи наша держава зможе за двох умов.

По-перше, коли у українських громадян буде доступ до документації ЄС та інформації про ЄС. Оскільки, як і в Європейському Союзі, в нашій державі має реалізовуватися відповідна політика у сфері перекладів. Уже давно назріла потреба у створенні потужного центру перекладів європейської документації.

По-друге, має реалізовуватися ідентична європейській політика навчання іноземних мов, оскільки важко уявити себе членом спільноти, з якою не можеш розмовляти однією мовою. Інтеграції України у Європейський Союз сприятимуть шляхи реалізації мовної політики ЄС.

Для втілення в життя подібних ініціатив необхідно розробити та включити в стратегію розвитку середньої та вищої системи освіти такі складові:

1. Вивчення іноземних мов в Україні визначити політичним пріоритетом держави.

2. Україна повинна стати привабливою країною для навчання іноземних студентів, особливо з країн ЄС.

3. Запровадити в навчальних закладах України індикатора лінгвістичної компетентності.

4. Випускники вищої школи повинні користуватися попитом на українському і міжнародному ринках праці.

5. Університети та інші заклади вищої освіти мають докладати значних зусиль щодо інтернаціоналізації освіти для того, щоб підвищувати якість своєї освіти та сприяти розумінню інших країн та міжнародних умов і стосунків. Потрібно усунути перешкоди до інтернаціоналізації як в середині держави, так і за її межами.

6. Необхідно розвивати і поліпшувати подальшу міжнародну діяльність у системі середньої та вищої освіти.

7. Сприяти більшій мобільності майбутніх педагогів та їхній участі в програмах ЄС.

Інтенсифікувати процеси включення української освіти та науки у єдиний освітній та дослідницький простір, який формується в межах ЄС. З цією метою необхідне здійснення таких заходів.

- Оцінка можливості запровадження в Україні Європейської рамкової кваліфікаційної системи (European Qualification Framework for Lifelong Learning).

- Реалізація запроваджуваного в ЄС принципу «п'ятої свободи» (fifth freedom), що передбачає вільне пересування знань, студентів та дослідників. Започаткування відповідних державних програм, спрямованих на досягнення цієї мети.

- Розширення участі України не тільки в розрахованій на зовнішній світ програмі ЄС Еразмус Мундус (Erasmus Mundus), а і освітніх програмах Коменіус (Comenius), Еразмус (Erasmus), Леонардо да Вінчі (Leonardo da Vinci), Грунтвіг (Gruntvig) та Жан Моне (Jean Monnet). Запровадження окремих державних програм, спрямованих на збільшення студентської та викладацької мобільності.

- Запровадження у навчальні плани та освітні програми всіх навчальних закладів України «європейського виміру» (european dimension), орієнтованого на підвищення обізнаності молоді про ЄС та європейські інтеграційні процеси.

- Визнання в Україні документів про освіту, наукові ступені і вчені звання, отримані в країнах-членах ЄС.

І на завершення, ми б хотіли запропонувати модель впровадження трансверсальної програми лінгвістичної підтримки наукових та освітніх проектів на базі Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

1. Учасники програми.

Перспективні студенти, аспіранти, докторанти, молоді вчені, викладачі, що працюють в рамках напрямів, затребуваних європейською спільнотою.

2. Сильні сторони проблемної ситуації.

Поява у студентів, аспірантів, молодих вчених і професорсько-викладацького складу усвідомленої потреби в лінгвістичній освіті.

Наявність кваліфікованих викладачів, що мають досвід у сфері викладання Англійської Мови для Професійних / Академічних Цілей (ESP / EAP).

Наявність на видавничому ринку ряду навчальних і довідкових матеріалів з Англійської Мови для Професійних / Академічних Цілей (ESP / EAP).

3. Слабкі сторони проблемної ситуації.

Недостатня мовна підготовка студентів, аспірантів, молодих вчених та професорсько-викладацького складу.

Пасивне ставлення до моделі навчання ESP в немовному ВНЗ.

Відсутність моделі навчання ESP/EAP, орієнтованої на україномовного студента, аспіранта і спеціаліста.

Відсутність багаторівневих навчальних матеріалів для курсів ESP/EAP.

Неопрацьованість системи мотивації викладачів для освоєння нових видів діяльності (нові курси, вихід на різні аудиторії).

Необхідність постійного підвищення кваліфікації викладачів при переході з однієї програми навчання на іншу.

Технічні та фінансові можливості НУК.

4. Потреба в безперервній мовній освіті як наслідок потреби в успішній науковій і освітній кар'єрі.

Відкриття підготовки магістрів і аспірантів англійською мовою за рядом затребуваних спеціальностей.

Спільні наукові і освітні проекти із зарубіжними університетами-партнерами.

Участь в міжнародних конкурсах грантів і стипендій, конференціях, симпозіумах.

Публікації в зарубіжних видавництвах.

5. Зовнішні загрози.

Можливий відтік підготовлених фахівців за кордон.

Відсутність належного фінансування.

Втрата позицій українських університетів на освітньому ринку як наслідок вступу України в СОТ.

6. Глобальна мета програми.

Інтеграція НУК в загальноєвропейський науково-дослідний і освітній простір на основі принципів Болонської декларації.

7. Окремі цілі.

Підвищення привабливості і конкурентоспроможності освітніх програм НУК для іноземних партнерів, аспірантів і магістрантів на основі активізації міжнародних зв'язків і введення підготовки англійською мовою за рядом затребуваних напрямів.

Підвищення мобільності студентів, аспірантів, молодих вчених і професорсько-викладацького складу, у тому числі у формі зарубіжних стажувань і відряджень, участі в міжнародних конференціях з доповідями і експонатами, написання тез доповідей, наукових статей, рефератів і анотацій англійською мовою в зарубіжні видання, участі в конкурсах стипендій і грантів.

8. Надзадачі програми.

Забезпечення лінгвістичної підтримки програм підготовки студентів, аспірантів і магістрів англійською мовою по ряду затребуваних напрямів, силами професорсько-викладацького складу випускаючих кафедр НУК.

Забезпечення лінгвістичної підтримки наукових досліджень професорсько-викладацького складу, аспірантів і молодих вчених на основі розвитку їх професійної комунікативної компетенції англійською мовою в читанні, писанні, говорінні і аудіюванні на рівні, відповідному рівням B2 - C1 європейського мовного портфеля.

Здійснення лінгвістичної підтримки міжнародних зв'язків керівництва НУК.

Поставлені надзадачі потребують вирішення конкретних завдань програми:

9. Навчальні завдання.

Проведення вхідного тестування. Організація навчального процесу з використанням новітніх освітніх технологій. Проведення випускних іспитів, у тому числі у формі рольової гри, що моделює поставлені учасниками завдання.

10. Навчально-методичні завдання.

Аналіз потреб учасників програми. Підбір і підготовка матеріалів для тестування. Аналіз результатів тестування (за видами мовленнєвої діяльності). Складання загального рейтингу кандидатів з врахуванням результатів аналізу тесту. Зіставлення результатів тестування з рівнями європейського мовного портфеля. Визначення вхідного рівня учасників програми. Визначення шуканого рівня учасників програми. Ведення мовного паспорта учасника. Визначення тимчасових параметрів досягнення шуканого рівня професійної комунікативної компетенції англійською мовою. Виявлення основних жанрів наукових текстів, необхідних для вивчення, на основі анкетування учасників програми. Підбір і придбання навчальних курсів. Розробка робочої Програми рівня. Розробка навчального Плану рівня. Складання навчального Графіка. Створення банку програм, планів, графіків для всіх рівнів і категорій учасників. Розробка єдиних критеріїв оцінки ефективності навчального

процесу. Підготовка методичних матеріалів (проміжних тестів, додаткових матеріалів). Написання навчальних посібників і методичних рекомендацій щодо роботи з науковими текстами різних жанрів, що містять технологію написання наукових текстів, словник стереотипів наукової мови і т.д. Розробка електронних підручників і дистанційних курсів для самостійної роботи учасників програми. Підготовка екзаменаційних матеріалів.

11. Наукові завдання.

Створення професійно- і функціонально-орієнтованої моделі навчання Англійській Мові для Професійних/Академічних Цілей. Проведення анкетування, дослідного і експериментального навчання з використанням нових мережевих технологій. Написання статей, тез доповідей, заявок на гранти; Участь в семінарах і конференціях з питань нових технологій навчання англійській мові для спеціальних цілей. Підготовка дисертацій з теорії і методики викладання англійської мови.

12. Організаційні завдання.

Створення структури управління програмою (керівник, менеджер, методист). Розробка Програми, Положення, кошторису, пакету документів. Інформаційне забезпечення проекту. Прийом заявок на участь у Програмі. Створення експертної комісії. Відбір експертною комісією учасників програми, а також найбільш затребуваних програм магістерської і аспірантської підготовки за рекомендацією кафедр, деканатів, ректорату, з урахуванням результатів тестування учасників. Аналіз потреб учасників на основі анкетування. Комплектування однорідних навчальних груп на основі рейтингу і наукової спеціальності. Складання банку даних про викладачів здатних і готових працювати в програмі. Розподіл викладачів за рівнями і групами. Складання розкладу занять викладачів і учасників програми з урахуванням їх зайнятості в навчальному і науковому процесі НУК, коректування університетського розкладу, узгодження з викладачами і учасниками програми. Документальний супровід проекту (ведення журналу, атестаційних відомостей, підготовка посвідчень, друкування і розмноження матеріалів). Підготовка і проведення виробничих нарад, бесід і семінарів з лінгвометодичних питань. Заміни викладачів. Керівництво проектом (координація дій). Організація і проведення кінцевого заходу.

13. Завдання управління якістю освіти.

Відвідини занять методистами. Участь методистів і керівництва в роботі екзаменаційних комісій. Збирання даних атестації з їх подальшим аналізом. Анкетування учасників програми з питань якості навчання. Контроль практичного вживання придбаної учасниками професійної комунікативної компетенції з боку випускаючих кафедр і деканатів. Складання звітів (проміжного і підсумкового). Контроль ведення звітної документації.

14. Завдання із забезпечення матеріально-технічної бази.

Забезпечення всіма необхідними навчальними і методичними матеріалами, аудиторним фондом, технічними засобами навчання (аудіо-, відео-, мультимедіа і копіювальна техніка), документами державного зразка про підвищення кваліфікації, витратними матеріалами (папір, картриджи).

15. Контроль за виконанням програми.

Відвідини занять методистами. Участь методистів і керівництва в роботі екзаменаційних комісій. Збирання даних атестації з їх подальшим аналізом. Анкетування учасників програми з питань якості навчання. Контроль практичного вживання придбані учасниками професійної комунікативної компетенції з боку випускаючих кафедр і деканатів. Складання звітів. Контроль ведення звітної документації.

16. Результати.

Після закінчення курсу навчання учасники складають кваліфікаційний іспит і отримують посвідчення про підвищення кваліфікації державного зразка; представляють матеріали, що свідчать про підвищення їх наукової і освітньої мобільності (тези, статті, доповіді, лекції, заявки на стипендії і гранти і так далі); розміщують інформацію в англійській версії сайту НУК про введення магістерської і аспірантської підготовки за своїми напрямками.

За підсумками навчання на одному рівні і аналізу представлених практичних матеріалів експертна комісія у складі керівника і викладачів програми, а також представників кафедри (деканату, ректорату) робить висновок про успішність освоєння програми кожним учасником і рекомендує або не рекомендує його до вчення на наступному рівні.

На основі рекомендацій експертної комісії керівництво НУК приймає рішення про видачу учасникові посвідчення про підвищення кваліфікації і фінансування наукових і освітніх проектів учасників, у тому числі зарубіжних стажувань/відряджень публікацій в іноземних журналах учасника Програми за профілем спеціальності з фонду ректора.

За підсумками навчання керівництво програми спільно з керівниками кафедр, факультетів і ректоратом роблять висновки про результативність програми і дають рекомендації щодо вдосконалення якості навчання.

Керівник програми щорік докладає про результати діяльності на засіданнях НМС або Вченої Ради.

Висновки

Підсумовуючи наведене зазначимо, що в Європейському Союзі вже тривалий час мовні питання розглядаються крізь призму їхньої символічної функціональності й багатопредметності на політичній арені Спільноти. Першочерговою

метою ЄС в сучасному світі є збереження культурної ідентичності кожної з країн-членів. ЄС з належною категоричністю докладає усіх зусиль для того, щоб уникнути нівеляції відмінностей у культурних і мовних сферах в тих державах, народів, які об'єдналися – політично, економічно й культурно, з домінуючою метою зберегти мир у сучасному складному світі, передусім у Європі, створити найсприятливіші умови для прогресивного духовного багатства й матеріального достатку.

Останні дії та документи європейських інститутів щодо даної проблематики дають підстави прогнозувати, що діяльність Євросоюзу у сфері мовної політики розширюватиметься.

На відміну від країн-членів ЄС в Україні подолання мовного бар'єру не забезпечує освітня система. В жодному з прийнятих у період незалежності нормативно-правовому акті, який торкається мовної проблематики, не зазначена необхідність реалізації певних заходів, спрямованих на євроінтеграцію України та перспективу повернення України до європейського соціокультурного простору.

Список літератури

1. Токменко О. Мовні тенденції Ради Європи в контексті глобалізації / О. Токменко // *Іноземні мови в навч. закл.* – 2004. – № 3.
2. Barbara Pozzo. *Multilingualism and the harmonisation of European law* // Barbara Pozzo, Valentina Jacometti. – *Kluwer law International* – 2006, p. 210.
3. Пелагеша Н. Мова рідна і дві іноземні / Наталія Пелагеша // *Дзеркало тижня.* – 2008. – № 25.
4. *Key Competences for Lifelong Learning – A European Framework.* – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. – 16 p.
5. *European Commission - Education and Training: [Електронний ресурс]. 1995 – 2013. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/index_en.htm#top вільний.* – Заголовок з екрану.
6. *Europeans and their Languages: [Електронний ресурс]. February 2006. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_en.pdf вільний.* – Заголовок з екрану.
7. Crystal D. *The Future of English* // *Weltgesellschaft, Weltverkehrssprache, Welkultur.* - Tuebingen: Staufenburg-Verl, 2000. - P. 14-26.
8. Горбатенко В.П. *Стратегія модернізації суспільства: Україна на зламі тисячоліть*// В.П. Горбатенко - К.: Видавничий центр «Академія», 1999. - С.183.
9. *Європейська інтеграція України: громадська думка* // *Національна безпека і оборона.* – 2007. - № 5. – С. 54.
10. Плаксий С. *Сверхэксплуатация преподавателей – главная угроза высшей школе и развитию России в XXI в.* // *Вестник высшей школы.* – 2004. – № 3. – С. 16–22.

Стаття надійшла до редколегії 19.06.2013

Рецензент: д-р техн. наук, проф. С.К. Чернов, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Миколаїв.